דף תלמידה | מסכת מגילה פרק ב משנה ג

קריאת המגילה: הנוסע בין עיר לכרך, ומאיפה קוראים

שם: _____ כיתה: _____

נוסח המשנה

בֶּן עִיר שֶׁהָלַךְ לִכְרַךְ, וּבֶן כְּרַךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר, אִם עָתִיד לַחֲזֹר לִמְקוֹמוֹ - קוֹרֵא כִּמְקוֹמוֹ. וְאִם לָאו - קוֹרֵא עִמָּהֶן. וּמֵהֵיכָן קוֹרֵא אָדָם אֶת הַמְּגִלָּה וְיוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבָתוֹ? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, כֻּלָּהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מֵאִישׁ יְהוּדִי (אסתר ב,ה). רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, מֵאַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה (אסתר ג,א).

ביאור מילולי

בֶּן עִיר - תושב עיר פרוזה (לא מוקפת חומה מימות יהושע בן נון) - קורא בי"ד באדר

כְּרַךְ - עיר מוקפת חומה מימות יהושע בן נון - קוראת בט"ו באדר (שושן הפורים)

עָתִיד לַחֲזֹר - מתכוון לחזור

קוֹרֵא כִּמְקוֹמוֹ - קורא ביום שבו קוראים במקומו

קוֹרֵא עִמָּהֶן - קורא ביום שבו קוראים במקום שהוא נמצא בו עכשיו

יְדֵי חוֹבָתוֹ - קיים את המצווה כהלכתה

הביאור הפשוט

חלק ראשון - הנוסע בין עיר לכרך. הכלל (בגמרא): "פרוז בן יומו נקרא פרוז, מוקף בן יומו נקרא מוקף" - כל אדם נחשב לבן המקום שבו הוא נמצא באותו יום.

בן כרך שהלך לעיר פרוזה: אם עתיד לצאת ממנה עוד בליל י"ד, קודם עמוד השחר - אינו נחשב פרוז ליומו, ולכן קורא כמקומו בט"ו, אף שבלילה הוא עוד בעיר. אם אינו יוצא באותו לילה - הרי הוא פרוז ליומו, וקורא עמהן בי"ד (הברטנורא).

והדין זהה לבן עיר שהלך לכרך: אם עתיד לחזור לביתו בליל ט"ו, כך שלא יהיה בכרך ביום ט"ו - אינו נחשב מוקף ליומו, וקורא כמקומו בי"ד אף שהוא בכרך. ואם אינו חוזר בליל ט"ו - ממתין וקורא עם בני הכרך בט"ו (הברטנורא).

חלק שני - מאיפה חייבים לקרוא כדי לצאת ידי חובה: רבי מאיר אומר את כל המגילה; רבי יהודה - מ"איש יהודי" (אסתר ב,ה); רבי יוסי - מ"אחר הדברים האלה" (אסתר ג,א). הברטנורא פוסק: הלכה כרבי מאיר.

שאלות מדורגות

1. [ידיעה] מה ההבדל בין "עיר" ל"כרך" מבחינת יום קריאת המגילה?

_____

2. [ידיעה] מה קובע אם נוסע קורא "כמקומו" או "עמהן"?

_____

3. [הבנה] מדוע לדעתך דווקא החזרה הצפויה באותו לילה היא הקובעת?

_____

4. [הבנה] בן כרך שהלך לעיר ומתכוון לצאת ממנה ולחזור לביתו עוד בליל י"ד, קודם עמוד השחר - באיזה יום יקרא? נמקי.

_____

5. [חשיבה והפעלה] השווי את שלוש הדעות מאיפה קוראים את המגילה. מה יכול להיות ההיגיון מאחורי כל דעה?

המשנה בנוסח ספריה. הביאור נשען על פירוש הברטנורא ומובא בלשון פשוטה.